

Contemporary Problems in Social Care and Education - course description

General information	
Course name	Contemporary Problems in Social Care and Education
Course ID	05.0-WP-PEDD-WPO
Faculty	Faculty of Social Sciences
Field of study	Pedagogy
Education profile	academic
Level of studies	Second-cycle studies leading to MS degree
Beginning semester	winter term 2022/2023

Course information	
Semester	3
ECTS credits to win	6
Available in specialities	Protective and educational pedagogy and prevention
Course type	obligatory
Teaching language	polish
Author of syllabus	- dr hab. Grażyna Gajewska, prof. UZ - dr Krzysztof Zajdel

Classes forms					
The class form	Hours per semester (full-time)	Hours per week (full-time)	Hours per semester (part-time)	Hours per week (part-time)	Form of assignment
Lecture	30	2	18	1,2	Exam
Class	30	2	18	1,2	Credit with grade

Aim of the course

Celem przedmiotu jest:

1. Poznanie i przeanalizowanie współczesnych teoretycznych, metodycznych i praktycznych problemów opieki i wychowania w Polsce i na Świecie w tym wielu aspektów dotyczących systemu oświatowego (np. diagnozowania, warsztatu nauczyciela, nauczyciela wychowawcy, doskonalenia zawodowego, wypalenia zawodowego, stosowania nowych technologii w pracy wychowawczej i opiekuńczej szkoły, współpracy z rodzicami i innymi interesariuszami zewnętrznymi, podnoszenia kultury pedagogicznej rodziców;
2. Kształtowanie umiejętności wzmacniania u siebie i innych, w tym uczniów, wychowanków, podopiecznych samodzielności życiowej, logicznego i krytycznego myślenia, podstaw etycznych, zainteresowań, rozwiązywania problemów i przekazywania – popularyzacji wiedzy.

Prerequisites

Ogólna wiedza z zakresu opieki i wychowania, metodycznych uwarunkowań organizacji i funkcjonowania form (instytucji) opieki i wychowania, ich systemowego integrowania oraz realnej rzeczywistości opiekuńczo-wychowawczej w Polsce.

Scope

Problematyka wykładów:

1. Współczesne problemy opieki i wychowania. Wprowadzenie do problematyki z perspektywy polskiej i światowej.
2. Problemy z systemem opieki i wychowania w Polsce. Problemy opieki i wychowania w tworzących się systemach lokalnych a model placówki opiekuńczo-wychowawczej.
3. Współczesne polskie problemy z realizacją kierunków przemian w opiece i wychowaniu ustalonych w Unii Europejskiej. Współczesne światowe problemy opieki i wychowania na przykładzie raportów UNICEF 2005-2013. 4.1.Standardy opiekuńcze w państwach Unii Europejskiej propozycja 2001 r. Alternatywy opieki instytucjonalne 1999 r.
4. Teoria opieki i wychowania. Związki, zależności, współczesne problemy.
5. Środowisko życia dzieci i ich rodzin – jego modernizacja opiekuńczo-wychowawcza (nadawanie wartości edukacyjnych. Ciągłość i zmiana w procesie opieki i wychowania dziecka koniecznością i warunkiem prawidłowego rozwoju).
6. Innowacje w opiece i wychowaniu (wybrane przykłady, współczesne problemy i tendencje).
7. Problemy z pedagogicznym wspomaganie rodziny i stanem kultury pedagogicznej społeczeństwa, rolą państwa i organizacji pozarządowych w opiece i wychowaniu.
8. Współczesne problemy z profesjonalizacją warsztatu wychowawcy-opiekuna i wypaleniem zawodowym. Współczesne problemy z samodzielnością w procesie opieki i wychowania.
9. Współczesne problemy z adopcją, jako rodzinną opieką zastępczą.
10. Współczesne problemy rodzinnej pieczy zastępczej.
11. Współczesne problemy instytucjonalnej pieczy zastępczej.
12. Współczesne problemy diagnozy w opiece i wychowaniu. Współczesne problemy metodyk pracy opiekuńczo-wychowawczej. Współczesne problemy z efektywnością opieki i wychowania.

Problematyka ćwiczeń:

1. Pojęcie oraz cele opieki i wychowania. Przypomnienie istoty oraz celów opieki i wychowania. Swoistości i zależności tych procesów. Podmiotowość w opiece i wychowaniu.
1. Współczesne tendencje zmian w opiece nad dzieckiem i rodziną w Polsce i Europie. Uwzględnienie aspektów dotyczących systemu oświatowego (np. diagnozowania, warsztatu nauczyciela, nauczyciela wychowawcy, doskonalenia zawodowego, wypalenia zawodowego, stosowania nowych technologii w pracy wychowawczej i opiekuńczej szkoły, współpracy z rodzicami i innymi interesariuszami zewnętrznymi, podnoszenia kultury pedagogicznej rodziców;
1. Zasady pomocy, najważniejsze problemy: wspieranie rodziny zagrożonej dysfunkcją, rozwój form opieki dziennej w środowisku, promocja rodzinnych form opieki, zmniejszanie się liczby instytucji zastępujących rodzinę, modyfikacje w instytucjach, krótki pobyt poza rodziną, proces reintegracji, indywidualizacja wszelkich przedsięwzięć, profesjonalizacja w opiece i wychowaniu, planowanie stałości opieki, ewaluacja.
2. Trudności związane z wdrażaniem reformy systemu opieki w Polsce.
3. Pomoc dziecku i rodzinie w środowisku lokalnym. Wsparcie rodziny w zreformowanym systemie opieki, koordynacja działań podmiotów udzielających wsparcia, programy wspierania rodziny w Polsce i w Europie, przykłady dobrej praktyki na świecie: Ośrodki Rodziny, Konferencje Grupy Rodzinnej.
4. Specyficzne problemy organizacji procesu opieki i wychowania w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Trudności i bariery w działalności placówek socjalizacyjnych, interwencyjnych. Rola i pozycja wychowawcy. Modyfikacje i innowacje w opiece instytucjonalnej w Polsce i na świecie.
5. Wspieranie samodzielności życiowej w opiece i wychowaniu. Proces dochodzenia do samodzielności życiowej wychowanków placówek opieki zastępczej. Dynamika rozwoju samodzielności dziecka. Rozwijanie samodzielności dziecka w rodzinie w różnych okresach rozwojowych. Problemy rozwoju samodzielności w opiece zastępczej. Trudności w usamodzielnianiu wychowanków i ich ograniczanie (formy i metody pracy w procesie usamodzielniania, indywidualny program usamodzielniania, grupy usamodzielnień, mieszkania chronione). Opieka następcza – wsparcie po uzyskaniu pełnoletności i opuszczeniu placówki.
6. Problemy rodzicielstwa adopcyjnego i zastępczego w Polsce i na świecie. Kwalifikowanie i przygotowanie kandydatów do rodzicielstwa adopcyjnego i zastępczego, swoiste trudności w funkcjonowaniu rodzin, adopcje dzieci starszych i ze specjalnymi potrzebami, wsparcie udzielane rodzinom, zapobieganie niepowodzeniom adopcyjnym.
7. Społeczność lokalna. Elementy konstytuujące społeczność lokalną, rola więzi społecznej (w tym więzi sąsiedzkiej), sposoby i skutki aktywizacji społeczności lokalnej na rzecz efektywności opiekuńczo-wychowawczej. Działalność organizacji pozarządowych, jako przejaw aktywności społeczności lokalnej. Budowanie lokalnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną – stan aktualny i nowe perspektywy. Sieci wsparcia społecznego. Pojęcia: wsparcie i oparcie w środowisku, typy i cele wsparcia, podmioty oparcia dla dzieci i dorosłych, „spirala życiowości” S. Kawuli, znaczenie pierwotnej sieci wsparcia, umiejętności i techniki przydatne w pracy osoby udzielającej wsparcia, grupy wsparcia, jako typowa grupa samopomocowa.
8. Wsparcie rówieśnicze, jako forma samopomocy młodzieży. Istota i rodzaje wsparcia rówieśniczego, ograniczenia i bariery wsparcia rówieśniczego, idea programu „Starszy Brat, Starsza Siostra”.
9. Instytucje publiczne koordynujące opiekę i wychowanie dziecka. Rola Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie i Ośrodka Adopcyjnego.

Teaching methods

Wykłady – wykład konwersatoryjny połączony z prezentacją multimedialną.

Ćwiczenia – praca w grupach, możliwa realizacja projektu opisowo-modyfikującego rzeczywistość opiekuńczo-wychowawczą z zastosowaniem wiedzy ogólnej z zakresu współczesnych problemów opieki i wychowania w Polsce wynikających z porównań z innymi, wybranymi krajami na świecie (forma do wyboru z uwzględnieniem potrzeb studenta: pisemna lub/i z prezentacją medialną i dyskusją przed grupą. Dyskusja, burza mózgów.

Learning outcomes and methods of theirs verification

Outcome description	Outcome symbols	Methods of verification	The class form
Student rozpoznaje specyfikę środowiska lokalnego w aspektach opiekuńczo-wychowawczych i podejmowania współpracy na rzecz dobra uczniów, wychowanków, podopiecznych i tego środowiska, a także do budowania systemu wartości i rozwijania postaw etycznych uczniów, wychowanków oraz kształtowania ich kompetencji komunikacyjnych i nawyków kulturalnych.	• K_K08	- activity during the classes - Wypowiedzi ustne i pisemne udzielane na ćwiczeniach i wykładach. Odpowiedzi w teście egzaminacyjnym na adekwatne pytania otwarte.	- Lecture - Class
Student wyjaśnia współczesne problemy opieki i wychowania stosując pogłębioną wiedzę z zakresu pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej. Rozpoznaje specyfikę środowiska lokalnego w aspektach opiekuńczo-wychowawczych i podejmowania współpracy na rzecz dobra uczniów, wychowanków, podopiecznych i tego środowiska, a także do budowania systemu wartości i rozwijania postaw etycznych uczniów, wychowanków oraz kształtowania ich kompetencji komunikacyjnych i nawyków kulturalnych.	• K_W06	- a discussion - Wypowiedzi ustne i pisemne udzielane na ćwiczeniach i wykładach. Odpowiedzi w teście egzaminacyjnym na adekwatne pytania otwarte.	- Lecture - Class

Outcome description	Outcome symbols	Methods of verification	The class form
Student opisuje współczesne problemy opieki i wychowania z odwołując się do wiedzy z pedagogiki opiekuńczej oraz pedagogiki ogólnej, obejmującej terminologię, teorię i metodykę; Rozpoznaje specyfikę środowisk wychowawczych i opiekuńczych. Potrafi je przedstawić odnosząc się do etapów edukacyjnych i zawartych w nich zagadnieniach wychowania, opieki.	• K_W07	• Bieżące wypowiedzi na zajęciach Odpowiedzi na kolokwiah: połówkowym i końcowym z ćwiczeń Odpowiedzi w teście egzaminacyjnym na adekwatne pytania otwarte	• Lecture • Class
Student opisuje współczesne problemy opieki i wychowania dotyczące struktury i funkcji systemu oświatowo-wychowawczego oraz pomocy społecznej w zakresie placówek / form pracy opiekuńczo-wychowawczych, a także najważniejsze, współczesne problemy w wybranych systemach innych krajów, diagnozy w opiece i wychowaniu.	• K_W14	• Bieżące wypowiedzi na zajęciach Odpowiedzi na kolokwiah: połówkowym i końcowym z ćwiczeń. Odpowiedzi w teście egzaminacyjnym na adekwatne pytania	• Lecture • Class
Student dyskutuje i wyciąga wnioski z zastosowaniem zintegrowanej wiedzy teoretycznej z zakresu pedagogiki oraz powiązanych z nią dyscyplin, szczególnie pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej, społecznej i rodziny, w celu analizy złożonych problemów edukacyjnych, wychowawczych, opiekuńczych i pomocowych, a także diagnozowania i projektowania działań praktycznych, w tym ważnej, skutecznej współpracy w procesie dydaktycznym z rodzicami lub opiekunami uczniów, pracownikami szkoły i środowiskiem pozaszkolnym.	• K_U01	• activity during the classes • Wypowiedzi ustne i pisemne udzielane na ćwiczeniach Odpowiedzi w teście egzaminacyjnym na adekwatne pytania	• Lecture • Class
Student dyskutuje o poziomie swojej wiedzy i umiejętności z obszaru opiekuńczo-wychowawczego oraz konieczności ciągłego rozwoju osobistego i zawodowego; Zachowuje krytycyzm w wyrażaniu opinii o współczesnych problemach opieki i wychowania, popularyzacji wiedzy wśród uczniów i w środowisku szkolnym oraz pozaszkolnym, a także rozwijania u uczniów, wychowanków ciekawości, aktywności i samodzielności poznawczej oraz logicznego i krytycznego myślenia.	• K_K01	• activity during the classes • Wypowiedzi ustne i pisemne udzielane na ćwiczeniach Odpowiedzi w teście egzaminacyjnym na adekwatne pytania	• Lecture • Class
Student konstruuje i prezentuje własne pomysły, wątpliwości i sugestie, popiera je rozbudowaną argumentacją w kontekście wybranych perspektyw teoretycznych, poglądów różnych autorów, kierując się przy tym zasadami etycznymi; Rozpoznaje zadania szkolne z celami kształcenia, wychowania, pomocy i opieki.	• K_U02	• activity during the classes • Wypowiedzi ustne i pisemne udzielane na ćwiczeniach i wykładach. Odpowiedzi w teście egzaminacyjnym na adekwatne pytania otwarte	• Lecture • Class
Student dyskutuje na temat współczesnych problemów opieki i wychowania posługując się językiem polskim i poprawnie oraz adekwatnie do wieku uczniów terminologią przedmiotu; analizuje sytuacje dydaktyczne służące aktywności i rozwojowi zainteresowań uczniów oraz popularyzacji wiedzy w kontekstach opiekuńczo-wychowawczych.	• K_U20	• activity during the classes • Wypowiedzi ustne i pisemne udzielane na ćwiczeniach i wykładach. Odpowiedzi w teście egzaminacyjnym na adekwatne pytania otwarte.	• Lecture • Class

Assignment conditions

Wykłady

Zaliczeniem wykładu jest aktywne uczestnictwo w zajęciach oraz egzamin pisemny z treści ćwiczeń i wykładów. Egzamin jest pracą pisemną, z progami punktowymi. Warunkiem oceny pozytywnej jest uzyskanie 50% pozytywnych odpowiedzi.

Ćwiczenia

Zaliczenie ćwiczeń odbywa się na podstawie oceny poziomu aktywnego i merytorycznego uczestnictwa w zajęciach (20% oceny), oceny z kolokwium połówkowego i końcowego (80%). Kolokwia są pracami pisemnymi. Ocenę pozytywną z kolokwii, z progami punktowymi, stanowi 50% pozytywnych odpowiedzi.

Ocena końcowa

Ocena ostateczna jest oceną z egzaminu.

Recommended reading

- Brągiel, J., Górnicka, B. (2020). *Rodzina w kręgu ponowoczesnych przemian i wyzwań niepełnosprawności*. Kraków.
- Dąbrowski, Z. (2006a). Pedagogika opiekuńcza w zarysie (t. 1). Olsztyn.
- Dąbrowski, Z. (2006b). Pedagogika opiekuńcza w zarysie (t. 2). Olsztyn.

4. Dąbrowski, Z. (2006c). Pedagogika opiekuńcza. W: B. Śliwerski (red.), Pedagogika (t. 3, Subdyscypliny wiedzy pedagogicznej) (s. 253–277). Gdańsk.
5. Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu. Komunikat Komisji Europejskiej, Bruksela, 3.3.2010, dostęp: 15.03.2019: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/LSU/?uri=CELEX:52010DC2020>; http://ec.europa.eu/europe2020/index_pl.htm
6. Gajewska G. (2020). *Współczesne tendencje, problemy oraz wyzwania w opiece i wychowaniu. Teoria, metodyka i praktyka w opinii studentów*. Kraków: OW "Impuls".
7. Gajewska, G. (2009a). Wsparcie dziecka w rozwoju. Konteksty opieki i edukacji. Zielona Góra.
8. Gajewska, G. (2009b). Pedagogika opiekuńcza. Elementy metodyki. Zielona Góra.
9. Łobocki, M. (2004). *Teoria wychowania w zarysie*, Kraków.
10. Muszyńska, E. (2012). Miejsce opieki we współczesnej pedagogice. *Rocznik Lubuski*, 38(2), 91-104.
11. Stelmaszuk, Z.W. (red., 1999). *Współczesne kierunki w opiece nad dzieckiem*, Warszawa.
12. Stelmaszuk Z.W., red., *Zmiany w systemie opieki nad dziećmi i młodzieżą: perspektywa europejska*, Katowice 2001.
13. Zajdel K., *Znaczenie oceniania w przebiegu życia*, Zielona Góra 2015.
14. Analiza stron internetowych, np.: www.unicef.pl (raporty o opiece na świecie), strony ukazujące innowacje w opiece i wychowaniu na świecie i w środowiskach lokalnych, ekspertyzy Rady Europy dotyczące spraw opieki i wychowania dzieci.
15. Aktualne przepisy prawa regulujące funkcjonowanie systemu opieki i wychowania w Polsce i wybrane w Europie: ustawy, rozporządzenia.
16. Każdorazowo uaktualniana, ustalana i przekazywana przez prowadzącego zajęcia.

Further reading

1. Andrzejewski, M., Jadach, K. (red.) (2018). Prawna ochrona rodziny – skrypt dla studentów pedagogiki i innych nauk społecznych. Warszawa: Wydawnictwo C.H. Beck.
2. Czasopismo: „Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze” – numery z ostatnich pięciu lat.
3. Badora S., *Dlaczego warto oddać głos przeciw pojęciu sieroctwo*, „Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze” 2014, 2.
4. Fengler J., *Pomaganie męczy: wypalenie w pracy zawodowej*, Gdańsk 2001.
5. Gajewska G., Teoretyczne podstawy działalności opiekuńczo-wychowawczej, czyli o meandrach naukowych opracowanych w Polsce koncepcji oraz ich umiędzynarodawiania i rozwoju w rozstrzygnięciu odpowiedzi na pytanie: Czy opieka i wsparcie mogą być zadaniem całozyciowym? W: *Opieka i wsparcie jako zadanie całozyciowe: Studia z pedagogiki opiekuńczej / pod red. Czesława Kustry, Małgorzaty Fopki-Kowalczyk i Agnieszki Bandury*. Toruń 2017
6. Gajewska, G. G. (2021). Piecza zastępcza w pandemii w percepcji osób zaangażowanych w jej sprawowanie. *Horyzonty Wychowania*. W druku.
7. Gajewska G., *Transmisja domu w pieczy zastępczej*. „Problemy Opiekuńczo - Wychowawcze” 2016, nr 10.
8. Gajewska G., *Rodzinną opieką zastępczą: z perspektywy województwa lubuskiego*, Zielona Góra 2009.
9. Gajewska G., *Wybrane elementy ogólnej metodyki współpracy wychowawców, pedagogów, opiekunów z rodziną*, [w:] *Współpraca z rodzicami: wskazówki, programy, scenariusze spotkań*, red. G. Gajewska, J. Gajewska, T. I., Zielona Góra 2012.
10. Gajewska G., *Edukacja środowiskowa w przestrzeni życiowej dzieci i młodzieży*, Toruń 2002.
11. Gajewska G., Doliński A., *Teoretyczno-metodyczne aspekty warsztatu pracy pedagoga: scenariusze zajęć wychowawczych*, T.I oraz kolejne tomy serii, 2007.
12. Gnitecki J., *Wprowadzenie do pedagogiki ogólnej*, Poznań 2007.
13. Górczowska J., *Współpraca wielodyscyplinarna jako kluczowy element w pracy z dzieckiem i rodziną – model brytyjski*, „Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze” 2013, 6.
14. Gruca – Miąsik, U. (2018). Rozumowanie moralne - osoba, rozwój, wychowanie. Rzeszów: Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, ISBN 978-83-7996-574-8.
15. Harewska, N. (2016). Szanse i bariery w profesjonalizacji opiekunów zastępczych. *Problemy Opiekuńczo – Wychowawcze*, 5, 17-24.
16. Informacja Rady Ministrów o realizacji w roku 2017 Ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Dz. U. z 2018r. poz. 998, z późn. zm.). Dostęp: 5.02.2019: <https://www.gov.pl/web/rodzina/informacja-rady-ministrow2017>.
17. Kolankiewicz, M. (2020). Zasady systemu pieczy zastępczej-dylematy praktyki. *Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze*, 8, 29-43. DOI: 10.5604/01.3001.0014.4252.
18. Kolankiewicz, M. (2019). Efekty zmian w systemie pieczy zastępczej w latach 2012-2017. *Polityka Społeczna*, 46, 2(539), 12-18.
19. Kozdrowicz E., red., *Adopcyjne rodzicielstwo: dylematy, nadzieje, wyzwania*, Warszawa 2013.
20. Kwak A., red., *Z opieki zastępczej w dorosłe życie: założenia a rzeczywistość*, Warszawa 2006.
21. Marzec – Holka K. (2012), *Powroty dzieci z rodzin zastępczych do placówek opiekuńczo – wychowawczych*. Bydgoszcz.
22. Nowakowska, E. (2018). Wybrane aspekty systemu opieki zastępczej w Niemczech. *Problemy Opiekuńczo – Wychowawcze*, 572 (7): 35-43; DOI: 10.5604/01.3001.0012.4715.
23. Przeperski J. (2015). *Konferencja Grupy Rodzinnej w teorii i praktyce pracy socjalnej z rodziną*. Toruń: Wyd. Edukacyjne „Akapit”.
24. Pyżalski, J., Plichta, P. (2007). *Kwestionariusz obciążeń zawodowych pedagoga (KOZP)*. Podręcznik. Łódź.
25. Raport NIK z 4.04.2017r. W sprawie działania powiatów na rzecz tworzenia i wsparcia rodzin zastępczych. data dostępu: 11.09.2017: <https://www.nik.gov.pl/aktualnosci/nik-o-dzialaniach-powiatow-na-rzecz-tworzenia-i-nbsp-wsparcia-rodzin-zastepczych.html>
26. Raport NIK: Informacja o wynikach kontroli Funkcjonowanie świetlic szkolnych. Nr ewid. 40/2017/P/16/092/LSZ data 13.09.2017: <https://www.nik.gov.pl/aktualnosci/nik-o-funkcjonowaniu-swietlic-szkolnych.html>
27. Raciąg-Markowska M., red., *Pomoc dzieciom i rodzinie w środowisku lokalnym: debata o nowym systemie*, Warszawa 2005.
28. Raciąg M. (2017). *Zinstrumentalizowane rodzicielstwo. Rodziny zastępcze – między usługą a odruchem serca. Perspektywa socjologiczna*. Wydawnictwo Edukacyjne AKAPIT, Toruń.
29. Rurka A., *Rola stowarzyszeń i organizacji pozarządowych w realizacji polityki społecznej we Francji*, „Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze” 2009, 10.
30. Rurka A., Hardy G., Defays Ch. (2013). *Proszę nie pomagać mi! Paradoxy pomocy narzuconej*. Warszawa: Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich.
31. Ruszkowska, M. (2020). Funkcjonowanie placówek opiekuńczo – wychowawczych w czasie pandemii. *Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze*, 10, 67-75. DOI: 10.5604/01.3001.0014.5974.
32. Literatura każdorazowo ustalana przez prowadzącego.

Notes

Modified by dr hab. Grażyna Gajewska, prof. UZ (last modification: 24-04-2022 09:25)

Generated automatically from SylabUZ computer system